

ВОДЗЫЎ

на аўтарэферат дысертацыі Перавалава Яраслава Алегавіча
“Государственная политика в сфере высшего медицинского образования
БССР (1944–1991 гг.)”, прадстаўленай на саісканне вучонай ступені
кандыдата гістарычных навук
па спецыяльнасці 07.00.02 – айчынная гісторыя

Для кожнай сацыяльна арыентаванай дзяржавы, у тым ліку Рэспублікі Беларусь, адным з важных напрамкаў палітыкі з’яўляецца фарміраванне высокакаснай сістэмы аховы здароўя, што, у сваю чаргу, немагчыма без наладжвання эфектыўнай падрыхтоўкі кваліфікаваных кадраў медыцынскіх работнікаў. У гэтай сувязі вопыт пасляваенных дзесяцігоддзяў, калі ў БССР у сціслыя тэрміны была адноўлена сістэма медыцынскай адукацыі, забяспечаны яе далейшы рост і развіццё, ператварэнне ў адну з найлепшых у свеце, уяўляе цікавасць як для прадстаўнікоў органаў улады і кіравання, гэтак і для супрацоўнікаў і кіраўнікоў профільных устаноў вышэйшай адукацыі. Тым не менш, у айчыннай гістарыяграфіі дадзенай праблеме не надавалася належнай увагі. Дысертацыйнае даследаванне Я.А. Перавалава уяўляе сабою важную і своєчасовую спробу запоўніць гэты прабел.

Знаёмства з аўтарэфератам дазваляе зрабіць выснову, што кандыдацкая дысертацыя Я.А. Перавалава характарызуецца прадуманасцю пабудовы, лагічнасцю структуры і выкладу матэрыялу. Палажэнні, якія выносяцца на абарону, характарызуюцца навуковай значнасцю і навізнай.

Звяртае на сябе ўвагу грунтоўны аналіз гістарыяграфіі. Пры гэтым, на наш погляд, варта было ў аўтарэфераце больш увагі надаць характарыстыцы базы крыніц. Менавіта яна забяспечыла высокую ступень верагоднасці атрыманых саіскальнікам высноваў. Я.А. Перавалаў у сваёй працы абапіраўся на матэрыялы не толькі Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь і дзяржаўных абласных архіваў, але і архіваў РФ, Віцебскага і Гомельскага медінстытутаў, Віцебскага абласнога краязнаўчага музея.

Укладам дысертанта ў вывучэнне праблемы з’яўляецца выяўленне асноўных напрамкаў дзяржаўнай палітыкі ў галіне вышэйшай медыцынскай адукацыі, вызначэнне трох этапаў (1944–1955; 1956–1985 і 1986–1991 гг.) у развіцці сістэмы падрыхтоўкі медкадраў ад пасляваеннага аднаўлення праз удасканаленне да перабудовы другой паловы 1980-х гг. Не выклікаюць сумненняў тэзы дысертанта аб завяршэнні фарміравання сістэмы вышэйшай медыцынскай адукацыі ў БССР менавіта ў пасляваенны перыяд, важнейшую ролю агульнасаюзнай дапамогі на першым этапе, развіццё ва ўмовах інтэграцыі заходнебеларускіх тэрыторый у сацыяльна-эканамічную і палітычную прастору БССР, урбанізацыі, НТР, што дазволіла сфарміраваць дастаткова гібкую адукацыйную структуру, гатовую рэагаваць на выклікі часу. Яна стала падмуркам для падрыхтоўкі медыкаў у суверэннай Беларусі.

Саіскальнікам вучонай ступені праведзены грунтоўны аналіз нарматыўна-прававой базы функцыянавання ўстаноў вышэйшай медыцынскай адукацыі. Не выклікае прэрэчанняў вывад аб ключавой ролі кіруючых органаў Камуністычнай партыі, якія праз прыняцце адпаведных пастановаў, рашэнняў, рэзалюцый вызначалі стратэгічныя накірункі палітыкі ў галіне аховы здароўя і

падрыхтоўкі кваліфікаваных медыцынскіх кадраў. Пры гэтым непасрэднае кіраўніцтва сістэмай ажыццяўлялі адпаведныя міністэрствы і ведамствы.

Я.А. Перавалаў справядліва сцвярджае, што адзінства падыходаў да медыцынскай адукацыі ва ўсім Савецкім Саюзе дазволіла забяспечыць адзіныя стандарты падрыхтоўкі кадраў медработнікаў. Характэрна, што Віцебскі медыцынскі інстытут з 1966 па 1989 г. знаходзіўся ў непасрэдным падпарадкаванні Міністраства Здрава СССР і рыхтаваў кадры не толькі для БССР, але і для іншых рэспублік. З другой паловы 1960-х гг. медінстытуты БССР пачалі навучаць замежных грамадзян, што аб'ектыўна сведчыла пра прызнанне эфектыўнасці савецкай сістэмы адукацыі. Гэтаму спрыяла фарміраванне ў медыцынскіх ВУЗ рэспублікі ў 1960–1980-я гг. навукова-педагагічных школ па шэрагу напрамкаў, інтэграваных у агульнасаюзную навуковую прастору. Гэтыя школы далі краіне многіх славутых навукоўцаў.

Асаблівую цікавасць выклікае матэрыял і высновы аўтара аб фарміраванні ў медыкаў кампетэнцый, неабходных для камунікацыі і ўзаемадзеяння з пацыентамі, аб падрыхтоўцы дактароў-грамадскіх актывістаў на падставе засваення імі сістэмы каштоўнасцей і пастулатаў камуністычнай ідэалогіі. Такія спецыялісты, адданыя радзіме і партыі, павінны былі займацца лячэннем і прафілактыкай захворванняў у цеснай сувязі з ідэалагічным выхаваннем.

Матэрыялы і вынікі дысертацыі прайшлі сур'ёзную апрацаваную на шэрагу міжнародных, рэспубліканскіх і рэгіянальных навуковых канферэнцый у Віцебску, Мінску, Санкт-Пецярбургу, з дастатковай паўнатаю адлюстраваны ў 23 навуковай публікацыі, з іх 6 артыкулаў у выданнях, рэкамендаваных ВАК Рэспублікі Беларусь для публікацыі вынікаў дысертацыйных даследаванняў, 6 артыкулаў у зборніках навуковых прац, 11 публікацый у зборніках матэрыялаў і тэзісаў дакладаў на навуковых канферэнцыях.

Зыходзячы з прадстаўленых у аўтарэфераце звестак, можна меркаваць, што дысертацыйная работа з'яўляецца завершаным даследаваннем, валодаючым безумоўнай практычнай значнасцю, выканана аўтарам самастойна, на дастаткова высокім узроўні. Аналіз аўтарэферата дысертацыі сведчыць, што Перавалаў Яраслаў Алегавіч заслугоўвае прысуджэння вучонай ступені кандыдата гістарычных навук па спецыяльнасці 07.00.02 – айчынная гісторыя.

Згодны на размяшчэнне водзыва ў Інтэрнэце.

Загадчык кафедры гісторыі
і культурнай спадчыны
ўстановы адукацыі “Віцебскі
дзяржаўны ўніверсітэт
імя П.М. Машэрава”
канд. гіст. навук, дацэнт



А.М. Дулаў